

Sebzelerde Fide Yetiştiriciliği

Sebze türlerinin büyük çoğunluğu tohum ile çoğaltılmaktadır. Bazı sebze türlerinde yetiştiricilik, üretim parsellerine doğrudan tohum ekimi ile yapılırken; bazı türlerde ise tohumlar önce küçük alanlara ekilir ve burada çimlenerek fide haline gelen bitkiler daha sonra üretim parsellerine dikilir.

Domates, biber, patlıcan, pırasa, kereviz, lahana, karnabahar, marul gibi sebze türleri önce fide aşamasına getirilerek parselde aktarılan türlerdendir. Fasulye, bezelye, bakla, kavun, kavun, karpuz, hıyar, maydanoz, soğan, turp, ıspanak, tere, semizotu ve şalgam gibi türler ise doğrudan tohum üretimi yapılarak yetiştirilebilmektedir. Ancak, kabak, kavun, karpuz ve fasulye gibi türler örtüaltı koşullarında yetiştirilecekse önce fide yetiştiriciliği yapılarak daha sonra üretim alanına aktarılabilir.

Fide Yetiştiriciliğinin Önemli Avantajları

- Bitkiler yetiştirme periyotlarının bir bölümünü fide yetiştirme aşamasında, fidelikte geçirdikleri için, doğrudan tohum ekimine göre daha kısa sürede ürün verirler yani erkencilik sağlanmış olur.
- Fide ile yetiştiricilikte bitkiler yetiştirme alanında daha kısa süre kalacağı için araziden tasarruf edilmiş olur.
- Doğrudan tohum ekimi ile yapılan yetiştiriciliğe oranla kullanılan tohum miktarı azalmaktadır.
- Örtü altında yetiştiricilik yapılacak ise doğrudan tohum ekimi yapıldığında sera ısıtması için gidecek olan enerji miktarı

fazla olmaktadır. Ancak fide yetiştiriciliği ile yapılan üretimde daha küçük alan ısıtılacağından daha az enerji harcanmış olacaktır.

- Doğrudan tohum ekimi yapılan yetiştiricilikte düşük sıcaklık, yüksek yağış miktarı gibi iklim faktörleri çimlenmeyi etkileyebilmektedir. Fide yetiştiriciliği ile bu sorun da ortadan kalkmış olacaktır.
- Fide yetiştiriciliği ile yapılan üretimde, fide aşamasındayken güçsüz, zayıf ve hastalıklı yani sağlıklı olan bitkiler ayrılarak seçim yapılabilmektedir.
- Bazı sebze türlerinde, fidelikte geçen dönemde ek ışıklandırma, aşılama, sıcaklık şokları gibi uygulamaları gerçekleştirmek mümkün olmaktadır.

İyi Bir Fidede Aranılan Özellikler

Kalite ve yüksek verim için tercih edilen fidenin iyi gelişebilmesi için yetiştirilen alanda uygun havalandırma, sıcaklık ve sulama koşulları sağlanmalıdır. İyi bir fidede aranılan özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- Fidelerin bütün bitki kısımları sağlıklı olmalıdır.

- Fideler çok boylanmamalı, kalın ve güçlü bir bitki yapısına sahip olmalıdır.
- Bitkiler ne çok genç aşamada olmalı, ne de yaşlanmış olmalıdır.
- Kök sistemi iyi ve tam gelişmiş olmalıdır.
- Dikimi yapılacak olan bütün fideler aynı büyüklükte olmalıdır. Gelişme dönemleri açısından farklılıklar olmamalıdır.

Fide Yetiştirme Ortamları ve Yerleri

Fideler seralarda, fide yastıklarında ve saksılarda yetiştirilmektedir. Günümüzde, iklim koşullarının kontrol edilebildiği, daha iyi düzenlenebildiği seralarda fide yetiştiriciliği yapmanın daha uygun olduğunu söyleyebiliriz. Ancak seralarda yatırım maliyetinin yüksek olması gibi faktörleri de göz önünde bulundurduğumuzda, küçük işletmelerin fide yetiştiriciliğini yastıklarda sürdürmekte olduğunu görmekteyiz.

Uygun koşulların sağlandığı bir fidelikte, türe bağlı olarak tohum çimlenmesinin 7-15 gün arasında gerçekleşmesi beklenmektedir. Çimlenmenin başlaması ile, bakım işlemlerinin,

sulamanın, sera havalandırmasının, gerekirse ısıtmanın, hastalık ve zararlılar ile mücadelenin dikkatli bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Seralarda, tohum ekiminde kullanılan viyoller bakımı ve taşınması kolay olmasından dolayı üreticiler tarafından tercih edilmektedir. Hazırlanan yetiştirme ortamları, farklı büyüklükteki viyollere aktarılır ve tohum ekimi gerçekleştirilir. Fide yetiştirme ortamları olarak çoğunlukla; torf, perlit, vermikulit karışımları gibi ortamlar kullanılmaktadır. Karışımlar hazırlanırken, amaca ve türe uygun şekilde karışım oranlarının belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, yetiştirme ortamlarının steril olmasına, pH derecesine, hastalık ve zararlılardan arı olmasına özen gösterilmeli, ortam seçimi buna göre yapılmalıdır.

Yastıklar ise yetiştirilecek olan sebze türüne, amaca ve yetiştirme dönemine göre farklı biçimlerde hazırlanmaktadır. Isıtma durumlarına göre ise 3 farklı gruba ayrılmaktadır.

1. Sıcak Yastıklar: Sıcak iklim sebzeleri olan domates, biber, patlıcan gibi sebze türlerinin fidelerini yetiştirmek amacı ile kullanılmaktadır. Yetiştirme dönemi kış sonu olduğu için gerekli olduğu durumlarda mutlaka ısıtma yapılmalıdır. Sıcak yastıklar 1.20-1.30 m genişliğinde, 6-15 m uzunluğunda hazırlanır. Sıra arası 13-15 cm, sıra üzeri 1-1.5 cm olacak şekilde tohum ekimi gerçekleştirilir. Yastıkların üzeri cam kapaklar veya plastik ile örtülür. İlk gerçek yapraklar (kotiledonlar) çıkıncaya kadar kapalı tutulur. Düzenli aralıklarla havalandırma gerçekleştirilir.

2. Ilık Yastıklar: Fide yetiştirmek amacı ile kullanılsa da, daha çok sıcak yastıklarda çimlenen ve alıştırma aşamasına gelen

fidelerin aktarıldığı ortam olarak kullanılmaktadır.

3. Soğuk Yastıklar: Serin iklim sebzeleri olan lahana, karnabahar, pırasa, maruz gibi sebze türlerinin fidelerinin yetiştirildiğinde kullanılmaktadır. Fide yetiştirme dönemi yaz aylarına denk geldiği için ısıtmaya gerek duyulmamaktadır.

🏠: Alparslan Türkeş Bulvarı, No: 492
33740, Erdemli / MERSİN
🌐: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/alata>
@: alata@tarimorman.gov.tr
☎: 0 324 518 00 52
📞: 0 324 518 00 80

T.C.

TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü

Sebzelerde Fide Yetiştiriciliği

Ayşe MÜCAHİTOĞLU
Ziraat Yüksek Mühendisi

Mersin-2022